

KARTOFFELBROK

Synchytrium endobioticum

En svamp, der angriber kartofler. Den laver udvækster på knoldene, der ligner blomkål. Udveksterne kan være fra ærtestørrelse op til 8 cm. Symptomer kan være svære at se på den overjordiske del af planten. Svampen spredes med jord på redskaber og maskiner og med syge plantedele. Smitten kan være i jorden i mange år. Kartoffelbrok findes sjældent og meget begrænset i Danmark.

Foto: Science and Advice for Scottish Agriculture (SASA), Edinburgh, UK, <https://gd.eppo.int>

GUATEMALA-KARTOFFELJORDMØL

Tecia solanivora

Et møl, hvis larver bliver 1,2 - 1,5 cm lange og purpurrøde. De gør stor skade ved at lave grove gange i kartoflerne. Gangene er fyldt med gennemtygget kartoffelkød og larvernes efterladenskaber. Larverne kan gøre skade både på marken og på lagre. Møllet er kommet til Europa ved illegal import af kartofler til Tenerife. Det kan spredes med kartofler og kartoffelemballage.

Foto: Conselleria do Medio Rural de la Xunta de Galicia <https://gd.eppo.int>

KARTOFFELJORDLOPPER

Epitrix spp.

Små (1-2 mm), metalskinnende, sortblå eller mørkt kobberbrune biller, der kan springe som lopper. De voksne jordlopper gnaver huller i bladene. Larverne ødelægger kartoflerne; de gnaver overfladiske gange under kartoflernes skræl og dybe gange i knoldene. Jordlopperne spredes med kartoffelknolde og jord. I Europa findes de i Spanien og Portugal.

Foto: Jean-François Germain, Plant Health Laboratory, Montpellier (FR), <https://gd.eppo.int>

BRUNBAKTERIOSE I KARTOFLER

Ralstonia solanacearum

En bakterie, der medfører visse kartoffelplanter og syge knolde. Skærer man en smittet knold igennem, vil man kunne se en brunfarvet ring, hvorfra der siver en mælkehvid, slimet væske, der er fyldt med bakterier. Væsken kan også trænge ud gennem kartofflens øjne. Sygdommen kan spredes med syge knolde, redskaber og vand.

Foto: Øvre: John Elphinstone (Defra Crown Copyright), <https://gd.eppo.int>
Nedre: Varga András, <https://gd.eppo.int>

ZEBRA CHIP

Candidatus Liberibacter solanacearum

En bakterie, der overføres af bladlopper, som er små sugende insekter. Bakterien angriber kartofler. Symptomerne ses som striber i knoldene. Den angriber også selleri og gulerod, hvor bladene bliver rødlige, og der kommer brune striber i roden. Zebra chip på kartofler er fundet i Spanien. Sygdommen findes på gulerødder og selleri i vores nordiske nabolande.

Foto: Øvre: J.E. Munyaneza, USDA-ARS, Konnowac Pass (US), <https://gd.eppo.int>
Nedre: Oregon State University, Irrigated Agricultural Entomology Program (Rondon), <https://gd.eppo.int>

PEBERSNUDEBILLE

Anthonomus eugenii

En snudebille, hvis larver lever af frugtkød og frø af peberfrugter og chili. Der er som regel kun ét individ inde i den enkelte frugt, og det kan være en larve, en puppe eller den voksne bille. Billen spredes med angrebne frugter og planter. Den er fundet flere gange i importerede peberfrugter og chili.

Foto: Øvre: Luciano Nuccitelli Servizio Fitosanitario Regionale Lazio (Italy), <https://gd.eppo.int>
Nedre: David Riley, University of Georgia, Bugwood.org

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen

Hold øje med planteskadegørere i dit køkken

Mange skadedyr og sygdomme på planter forekommer helt almindeligt i Danmark. Andre er særligt alvorlige og er karantæneskadegørere.

I denne folder kan du læse om 10 karantæneskadegørere, du kan risikere at finde i køkkenet. De er udvalgt efter genkendelighed og sandsynligheden for at finde dem i Danmark.

Fund af karantæneskadegørere skal anmeldes.

Sammen sikrer vi sunde planter

AFRIKANSK FRUGTVIKLER

Thaumatotibia leucotreta

En lille sommerfugl, hvis op til 2 cm lange lyserød-orange larver lever inde i frugtkødet af især citrusfrugter. De æder også peberfrugt, aubergine, granatæbler, avocado og peberfrugter. Den er et alvorligt skadedyr i Afrika, men findes lejlighedsvis i Nordvesteuropa. Den vil kunne blive et problem i væksthuse. Insekttet spredes især med angrebne citrusfrugter og peberfrugt.

Foto: Øvre: Marja van der Straten, National Reference Centre, National Plant Protection Organization (NL), <https://gd.eppo.int>
Midt: Lucie Noubel & Jean Michel Mei - Border Inspection Post of Marseille (FR), <https://gd.eppo.int>
Nedre: J.H. Hofmeyr, Citrus Research International, Bugwood.org

ÆBLEFLUE

Rhagoletis pomonella

En båndflue, hvis cremefarvede larver lever inde i æbler, sjældnere blommer. De kan omdanne frugtkødet til en brun, rådden masse. Angrebne æbler er knortede og fyldt med små mørke prikker på skrællen, hvor fluen har lagt sine æg. Æblefluen kan spredes med indførte, angrebne æbler. Den findes i hele Nordamerika. Lignende båndfluer er karantæneskadegørere på mango, kirsebær og andre frugter.

Foto: Øvre: E.H. Glass - New York State Agricultural Experiment Station (US), <https://gd.eppo.int>
Midt: New York State Agricultural Experiment Station, Cornell University, Bugwood.org
Nedre: Joseph Berger, Bugwood.org

BOMULDSMELLUS

Bemisia tabaci

Små, ca. 1 mm lange insekter med hvide vinger. De suger saft af planterne og kan overføre virus sygdomme. De sidder typisk på undersiden af bladene. De ligner meget de almindelige væksthummellus ("hvide fluer"), men bomulds mellus ("hvide fluer"), men bomulds mellus kan kendes på, at vingerne sidder som en "tagryg". De lever på mange forskellige planter, men kan bl.a. findes på importerede krydderurter, fx basilikum og oregano, hvorfra de kan flyve op i stort tal. De kan gøre skade i væksthuse.

Foto: Øvre: Varga András, <https://gd.eppo.int>
Nedre: Wietse den Hartog NVWA (NPPO the Netherlands), <https://gd.eppo.int>

PALMETRIPS

Thrips palmi

Palmetrips er små, knap 1 mm lange, gullige insekter, der kan være svære at se med det blotte øje. De suger saft af mange forskellige planter, især melon, peber, agurk, auberginer og krydderurter. I importerede krydderurter kan de flyve op eller gemme sig på bladene. Symptomer efter deres sugning er pletter og striber med et sølvagtigt skær på blade og frugter.

Foto: Øvre: Merle Shepard, Gerald R. Carner, and P.A.C Ooi, Bugwood.org
Midt: Alton N. Sparks, Jr., University of Georgia, Bugwood.org
Nedre: J. Guyot, INRA, Pointe-à-Pitre, Guadeloupe (FR), <https://gd.eppo.int>

Landbrugsstyrelsens arbejde

Vi arbejder for at sikre sunde planter i danske gartnerier og planteskoler, hos danske landmænd og i den danske natur. Det er vigtigt at værne om vores natur- og kulturlandskab samt planteproduktionen og beskytte vores planter mod alvorlige sygdomme og skadedyr.

Vi har fokus på særligt alvorlige sygdomme og skadedyr, som vi forsøger at holde ude af Danmark og EU. De kaldes karantæneskadegørere. Hvis vi finder dem, skal vi sørge for at bekæmpe dem, så de ikke spreder sig.

Sådan arbejder vi på at sikre sunde planter:

- Vi kontrollerer handel med frø og planteprodukter ved import og eksport for at undgå, at der kommer nye skadedyr og sygdomme til Danmark eller andre lande.
- Vi fører tilsyn med planteskoler og gartnerier.
- Vi overvåger, om der er nye sygdomme og skadedyr i vores natur, skove og parker. Resultatet fortæller os om planternes sundhed i Danmark.
- Vi samarbejder med andre lande for at sikre plantesundheden. Plantesygdomme kender ingen grænser.
- Vi inddrager forskere og borgere i vores arbejde - vi har også brug for din hjælp.

Hvis du opdager en af skadegørerne i denne folder, skal du anmelde fundet på Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.plantesundhed.dk. Her kan du også læse mere om planteskadegørere.

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Landbrugsstyrelsen

Anmeld fund af
skadegørere

lbst.dk